GRADSKA BIBLIOTEKA
NAUČNI ODSJEK

Narodna

Tribina

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU. MALI OGLASNIK 20 RIJEČI DIN. 3.50 OGLASI PO SNIZ. TARIFI. —Priopćeno po retku D. 10

IZLAZI SVAKOG DRUGOG DANA U JUTRO OSIM NEĐELJE
Uredništvo i uprava u Tiskari E. Vitaliani i Sin, Šibenik. Telefon br. 47
Redakcija za članke i vijesti zatvara se dan prije izlaska redovitog broja.
Čekovni račun Poštanske Štedionice Zagreb br. 38.114

POJEDINI BROJ STOJI DINARA 1.—
PRETPLATA MJESEČNO: 12 DINARA
NOSTRANSTVO D 20. - RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

GODINA III | ŠIBENIK, 8 AUGUSTA 1935 | BROJ 254

Negus Negesti zahvaljuje Lavalu

Pariz . Abesinski poslanik u Pari zu uputio je Lavalu slijedeći brzojav: „Abesinski car ovlastio me je da Vam najtoplije zahvalim na Vašem nastojanju da se talijansko-abesinski sukob riješi miroljubivim putem."

Općinskim će se činovnicima sniziti plata za 10 posto

Beograd 8. G. ministar financija je raspisao upute za izradu budgeta banovinskih, gradskih i seoskih općina gdje se ističe potreba najstrože štednje i smanjivanja rashoda. Kod budgeta gradskih općina cilj je da budu jednolični i jednostavni. U uputi se također konstatira da se budget slabo izvršuje, jer su prihodi podbacili. Tu se činjenica mora imati na umu prilikom izrade novoga budgeta. Naročita se pažnja mora obratiti na lične rashode. Ne će se uvoditi nikakva nova mjesta. Lični će se rashodi smanjiti najmanje za 10 posto.

Pripreme za izradu novog budgeta

Beograd 8. U svim se ministarstvima živo pristupilo radu na izradi novog državnog budgeta za godinu 1936—37. Svi referenti dodijeljeni po saznim ministarstvima već su otpočeli sa prikupljanjem materijala i izradjivanjem predloga budgeta u smislu uputstava, koje je ovih dana uputio ministar financija.

Svečanosti u Varni

Sofija 8. Na svečan način je otkriven spomenik kralju Vladislavu, koji je vodio velike bojeve sa Turcima. Prisustvali su bugarski kralj Boris III poljski ministar prosvjete.

Kako je poznato Vladislav je bio i ugarsko—hrvatski kralj.

Francuski učitelji su marksisti

Pariz 8. Kongres sindikata učitelja, koji sada zasjeda završio je svoj rad. Izglasana je rezolucija u prilog brze fuzije i ostvarenja sindikalnog jedinstva.

Na završnoj sjednici naročito je zapažen govor glavnog tajnika, koji se protivi politici deflacije i ističe potrebu konstruktivne politike za socijalnu obnovu. Glavni tajnik je na koncu svog govora dodao: „Sindikalisti se ne će ustručavati da posegnu za općim štrajkom u slučaju nekog državnog udara fašističkih snaga."

Demanti Sv. Stolice

Urbs Vaticana 8. U vezi sa verzijom koju su pronijele razne svjetske novine po kojoj Sovjetska Rusija, približujući se Vatikanu, pomaže akciju za restauraciju Habsburgovaca u Austriji, pa da su zbog toga sada u toku pregovori za zaključenje konkordata izmedju Sovjetske Rusije i Vatikana i da je konačno komunistička internacionala pozvala njemačku komunističku omladinu da u borbi protiv g. Hitlera ne bira sredstva, nego da svaki omladinac udje u katoličke organizacije koje na osnovu konkordata zaključenog izmedju Njemačke i Vatikana mogu da postoje u Njemačkoj, vatikanski „Osservatore Romano" objavio je jedan demanti u kome se kaže: „Tendenciozne su tvrdnje koje je prvi donio „Völkischer Beobachter" pod krupnim naslovima: „Pretstavnici Litvinova i Pape rade na restauraciji Habsburgovaca i pregovaraju za zaključenje konkordata izmedju Sv. Stolice i Sovjetske Unije." U povijesti novinskih izmišljotina, ove koje donosi „Völkischer „Beobachter" svakako su najkrupnije. One pokazuju kakovim se groteskním sredstvima služi Njemačka da uzbudi i izazove javno mnijenje protiv Sv. Stolice."

U subotu će se prijaviti JRZ

Beograd 8. U subotu 10 o. mj. održat će se sastanak Glavnog odbora bivše radikalne stranke sa pretstavnicima Slovenske ljudske stranke i Jugoslovenske muslimanske organizacije. Na ovom će se sastanku raspravljati o definitivnoj izradi statuta i programa buduće Jugoslovenske Radikalne Zajednice, čijem će se formalnom privaljivanju ministarstvu unutrašnjih djela odmah pristupiti.

Sastanku će pretsjedati g. Aleksandar Stanojević.

Provala Etne

Palermo 8. Jučer poslije podne iznenada je provalio vulkan Etna, koji do sada još uvijek riga lavu.

Pučanstvo obližnjih sela je napustilo svoje domove.

„HABSBURGOVCI I NJIHOVA SJENA"

Restauracija i šta ona znači?

Pod tim napisom izišla je ovih dana u Beogradu vrlo aktuelna brošura, koja sadrži četiri članka, napisana od našeg poznatog i uvaženog publiciste g. Milana Marjanovića. Ti su članci osvanuli ranije u časopisu „Javnosti", i to o br.: 9 (od 10 marta o. g.), u br. 11 (od 30 marta), u br. 13 (od 13 aprila) i u br. 15 (od 27 aprila). Naslovi tih članaka obilježavaju najbolje njihov cilj. Prvi je naslov: „Stogodišnjica dobrog cara Franca", drugi je: „Izložba mudrog cara Franca Josefa", treći je: „Restauracija i šta ona znači?", a četvrti je: „Ideološko i unutrašnje značenje restauracije". Ova brošura dolazi u zgodan čas i zato, jer svojim sadržajem potpuno opravdava i okrepljuje stanovište naše kr. vlade prema pitanju Habsburgovaca, koje je stanovište tako jasno i krepko izraženo u nekidašnjem govoru pretsjednika vlade g dra M. Stojadinovića pred senatom.

Naša javnost mora biti zahvalna g. Milanu Marjanoviću što je na tako sjajan, a ujedno i popularan način, prikazao značenje jednog problema, koji naročito u poslijednje vrijeme tako živo i udesno zaokuplja evropsku diplomaciju, a naročito srednjo-evropske narode i koji može da izazove presudne posljedice za njih i njihove države, jer je to eminentno internacionalno politički problem, u kojemu se sukobljuju najvitalniji politički interesi cijeloga sradnje-evropskog područja. Bilo bi od potrebe da se brošura g. Marjanovića i u originalu i u prevodima što moguće više rasturi kroz cijelo to područje, jer bi i ona bez sumnje mnogo pridonjela stvaranju općeg raspoloženja i uvjerenja, da je restauracija Habsburgovaca najnesretnije i najkobnije rješenje problema austrijske nezavisnosti.

Prva dva članka ilustriraju na vrlo uvjerljiv način svu gnjilež, koja se je krila u režimu i u vlasti Habsburgovaca i sve ono poniženje, kojemu je naročito naš narod bio izvrgnut za tog režima. Tu su nanizani toliki autoritativni citati, koji mahom potvrđuju historijsku istinu, da je Habsburška dinastija mogla da se održi samo apsolutističkim vladanjem u državi ministerijalne birokratske samovolje, a pod plaštem konstitucionalizma, podržavajući sve narodnosti u jednako i dobro temperiranom nezadovoljstvu. O Francu Jozefu iznesen je frapantni portret, koji kulminira u u nelojalnom i nečovječnom postupku tog ciničkog monarha prema banu Jelačiću i generalu Filipoviću. Ali što je najvrednije u ovoj knjižici, to su razni autentični citati Ante Starčevića od kojih neke moramo za našu javnost da ovdje prenesemo:

God. 1860. u pretstavci županije riječke Starčević je u direktnom podnesku caru Franji Josipu ovako govorio: „Svaku povredu prava samostalnosti Hrvatske, narod hrvatski ne može negu smatrati kao dokaz, da prestolje prejasne obitelji Vašega Veličanstva za navjeke raskida onaj sveti i ugovoreni savez, koji jedini ovu kraljevinu s njezinim zakonitim kraljem spaja". — God. 1861. usred hrvatskog sabora Starčević izjavljuje: „Obitelj Habsburga izgubila je svako pravo na domovinu našu, a to zato, jer ju je ona od naroda našega slobodnu i nezavisnu primila, pa ju je proti ugovoru i prisegi učinila podložnicom tuđoj zemlji. Austrija zna, da vladar koji narod ili zemlju, bez krivnje naroda, izda ili zasužnji, prestaje biti vladarem, te postaje krvolokom."

„Kroz tri stotine godina, narod hrvatski proseć Austriju postade prosjakom, klanjajuć se Austriji postade robom, koji će se tek teškom mukom osoviti iz bresga potištenosti (Govor 15 maja 1861). — „Ljudi ikoliko razumni ne mogu imati ni vjeru ni nadu u budućnost Austro-Madžariji, ni pod njom, niti s niom"! (Govor 11 januara 1879). — „Austrija je uvjek jedna te ista, ona niti se mjenjala niti se mjenja. Ja vam kažem u ime povjesnice, da se despocije ne popravljaju, nego propadaju. U pogibelji svaki korak ove vlade zaudara po opsjeni, poslije pogibelji svaki korak bije po osveti. Dok je Austrija izvan pogibelji u njoj je najteže onomu, koji joj je dobra učinio." (Govor 27 januara 1866).

Ovi i drugi razni vrlo značajni citati najjača su opomena svima, a nama napose, kolika se opasnost krije u izvjesnim pokušajima restauracije Habsburgovaca.

Ima ih, koji misle da bi do takove restauracije moglo doći. Sam g. Marjanović tretira to pitanje u takovoj pretpostavci premda na jednom mjestu veli: „Franjo Josip I. lično, bio je — „monarhija Habsburga". Kako god što se ne može oživjeti Franjo Josipt tako se ne može oživjeti ni ono, što se je njegovom smrću rasulo, a na čije su rasulo svi nestrpljivo čekali."

Posljednja dva članka vrlo ubjedljivo iznose značenje restauracije s ideološke i s njene čisto unutrašnje strane, pa usput sadrže i čitav niz razloga, koji vojuju protiv uspostave Habsburgovaca i pledira za zajednicu novih, mladih, narodnih država Srednje Evrope, koja da bi se razvijala izvan svih imperija, duhovnih ili svjetovnih. Za takovu je zajednicu potrebna psihološka priprema javnosti postepenim mijenjanjem jednih principa za druge, tako da bi odbrana imala da se vrši istim načinom i jednakim metodama.

prije svega ideološkim obnavljanjem i održavanjem principa, po kojima su nove narodne države stupile u život i na kojima se jedino mogu održati, a onda suzbijanjem onih idejnih i psiholoških insinuacija, kojima rušitelji novoga reda i zagovaratelji raznih restauracija slabe svježinu tih ideja, da lakše servliraju prastare ideje reakcionarnih vremena u obliku najmodernijih, sutrašnjih ideja, a povampirene mrtvace prikazuju kao spasitelje razočaranog ljudstva.

Ova idejna obnova — veli g. Marjanović — u toliko je potrebnija u koliko u habsburškom problemu i u ideji restauracije leži stvarna pozadina ne samo revizionističkih stremljenja, nego i izvor svih partikularizama i separatizama, koji se javljaju sad ovdje sad ondje u novim državama, ometajući proces njihovog unutrašnjeg nacionalnog ujedinjavanja. Restauracija je, dakle, i unutrašnji problem velikoga dijela država nasljednica. Zato je pitanje antihabsburške propagande u obliku jedne ideološke principske propagande, vrlo važno unutrašnje pitanje tih država.

U tu je svrhu g. Marjanović i izdao ovu svoju značajnu brošuru, koju najtoplije preporučujemo. (Cijena joj je 6 dinara).

Nego, reakcija protiv restauracije u Austriji mora da bude i stvarna, tako da je a priori onemogući. Reagirati se mora, što prije to bolje.

„Izvjesne pojave posljednjih dana — piše beogradska „Otadžbina“ izazvale su dosta žive komentare u svjetskoj javnosti. Ali ipak, nama izgleda, da nije dovoljno naglašena sva opasnost, koja prijeti od ovih habsburških rovarenja i priprema, nije jasno pretstavljena situacija, koja bi mogla da nastane u slučaju da Habsburgovci ozbiljno pokušaju da se vrate u bečki Burg. Ne samo slobodne i nezavisne države u susjedstvu današnje Austije nego i velik dio austrijskog stanovništva neće da čuje za restausaciju Habsburgovaca i smatra ih kao „velike parasite svoge tijela“.

„I šta se onda danas ponovno želi sa tim Habsburgovcima? Da se vraćamo natrag u tamu i srednji vijek? Za čiji račun? Za ljubav preživjelog i propalog plemstva austrijskog, za bivše crnožute oficire, koji se nalaze na pragu smrti, za interese bečkog i peštanskog nezajažljivog kapitala, koji se, sasvim prirodno, ne može održati bez pljačke i eksploatacije miljuna stanovništva, kako je to bilo nekad kad su pojedini narodi bili u političkom ropstvu habsburške imperije?

Habsburško pitanje ne može i ne smije nikad da postane „aktuelno“, jer bi baš onda „Austrija postala pravo leglo nevidljivih stvorova — bacila — koji izazivaju zapaljenje zglobova Srednje Evrope. To bi bio „fini“, „aristokratski“ atentat na naš mir.

Pa zar stvaranje tog bolesnog — grozničavog — stanja da mirno dopuste ugrožene države Srednje Evrope?

D. Sirovica.

Komunisti u Jerusalemu i Jaffi priredili su velike demonstracije, te je policija upotrebila vatreno oružje.

Mussolini je izjavio da je mirno riješenje spora u Africi samo onda moguće ako Abesinija prihvati talijanski protektorat.

Turska je otvoreno istupila na stranu Abesinije. Turski general Ismet Paša je opunomoćen od svoje vlade da posluži abesinskoj vojsci kao instruktor.

Rat koji dolazi . . .

Iluzije su pale. Sav svijet je sada osvjedočen, da će rat izmedju Italije i Abisinije izbiti ove jeseni na kraju kišne sezone, ako ne bi izbio još i ranije. Da se ovom ratu izbjegne bilo bi potrebno ili da Engleska zaprijeti oružanom intervencijom, ili da Abesinija bez otpora primi protektorat u širem, ili užem obliku. Obadvije ove eventualnosti izgledaju malo vjerovatne. Što se tiče akcije Društva naroda, ima malo nade, da će ona u ovom slučaju biti uspješnija, nego li u slučaju spora izmedju Kine i Japana. Imat ćemo dakle još jedan rat, mnogo čudnovatiji, nego smo mogli i misliti sa stanovišta zdravoga razuma i političkih razloga.

Izgleda upravo nevjerovatno, da se jedna evropska vlast baca na osvajanje Abesinije pod izlikom, da je Abesinija barbarska zemlja, gdje još uvijek postoji ropstvo i da to pitanje postavlja u situaciji, koja je gotovo očajna za zapadni svijet, a naročito za Evropu i za Italiju. Kao da je za Evropu najpodesnija prilika, da se bavi pitanjem afrikanskog ropstva u vrijeme kad sama živi u anarhiji i bijedi. I cijeli svijet se pita, da nije Mussolini možda poludio? Ne, Mussolini nije lud, ali on će ipak započeti rat u Abesiniju, ako ga neke svrhu naravne sile u tome ne spriječe, jer on taj rat vodi iz istih razloga koji su ponukali Napoieona I. da ratuje na sve strane, a Napoleon III. da povede rat u Italiji i Meksiku i rat sa Njemačkom. Razlozi, koji traže da se opravdaju enormne punomoći, koje su osvojene državnim udarom. Slobodne zemlje jedva bi mogle razumjeti, što se sada događa u Italiji. A te iste zemlje jednako će se sutra začuditi s onim, što će se dogoditi u Njemačko, zbog toga, što one više ne shvaćaju razliku izmedju legitimnih i uzurpatorskih vlada — kako je Tayllerand nazvao vlade zasnovane na državnim udarima.

Koja je to razlika sto tumači sve? Uzmite s jedne strane Sjedinjene Američke Države. Francusku i Englesku, a s druge strane Italiju i Njemačku. Isporedite režime, koji vladaju u jednoj i drugoj grupi ovih zemalja. U prvoj grupi svi ljudi su slobodni, da sude po svojoj volji državnike koji vladaju, Roosvelta, Baldwina, Lebruna ili Lavala. Jedni su uvjereni da su to sve veliki ljudi. Drugi misle, da su to ljudi slabih duševnih kvaliteta, koji čine samo gluposti. Ali svi ljudi su sporazumni u tome, da oni imaju pravo zauzimati mjesta, na koja stoje i niko o tom ne sumnja, da su oni postigli svoju vlast pravilno, poštujući postojeće zakone ili tradicije. — To su legitimne vlade.

Nasuprot u Italiji i Njemačkoj, ljudi koji vladaju, neprestano sami sebe nazivaju velikim državnicima i hoće da ih takvima prizna cijeli svijet. To ipak ne sprječava jedan velik dio talijanskog i njemačkog naroda, da misli, kako oni nemaju nikakvog prava, da ostanu na svojim mjestima i da su oni oteli vlast silovitim putem, protiv zakona i protiv tradicije. To su uzurpatorske vlade, zasnovane na državnim udarima. A koji je razlog, da slobodne zemlje teško razumiju ovu vrlo značajnu razliku? Razlog leži u tome, što ova razlika osigurava legitimnim vladama izvjesne olakšice, a nameće uzurpatorskim vladama vrlo teške zadaće. Legitimna vlada može da vodi razumnu, umjerenu i opreznu politiku, koja u sebi nema ništa neobična, jer pravo njezine vlasti niko ne poriče. Uzurpatorska vlada nasuprot je prisiljena, da sprovedi, ili barem da vjeruje, da sprovodi neobične stvari, jer njezina vlast niie opravdana zakonom. Zato mora, da opravda svoje postupke neobičnim podvizima, pošto joj velik dio naroda poriče pravo, da nosi vlast. Fašizam je došao na vlast državnim udarom godine 1922. Od toga dana neprestano nastoji, da uč ni čudesa, da pobudi u narodu vjeru kako je odista izveo velike stvari, morao je, da monopolišе štampu. Od Napoleona, koji je pronašao sistem novinarskih mistifikacija, štampa je za uzorpatosske vlade postala instrumentom vladanja, jednako, kao i policija.

Rat u Abesiniji znači za fašističku vladu novo sredstvo, kojim će opravdavati goleme punomoći stečene državnim udarom. Ali zašto je fašistička vlada odlučila, da poduzme ovu pustolovinu trinaest godina poslije dolaska na vlast? To je zbog toga, što su joj neuspjele sve osnove u vodjenju evropske politike. Ovdje možemo naći ključ cijele zagonetke. Nesmijemo zaboraviti, da je fašizam opravdavao državni udar u godini 1922 time, što je ustvrdio, da su sve ranije vlade izdale narodne interese u vrijeme svjetskoga rata i sklapanja mira. Fašizam je obećao, da će promijeniti stanje u korist Italije, da će postaviti drugi red u Evropi od onoga, koji je ustanovljen ugovorima godine 1919, dajući Dalmaciju Italiji, komadajući Jugoslaviju i sprovodeći reviziju ugovora, koji su smaojili Madžarsku.

Ali ovaj program bio je nemoguć. Ja sam tako sudio već ispočetka i to je bio glavni razlog, zbog kojega nisam htio imati nikakvoga doticaja s fašističkom vladom. I dogodjaji su mi dali pravo. Program fašizma je neuspio, uprkos žilavih i skoro očajnih napora, koje je Mussolini preduzimao za vrijeme od dvanaest godina. Fašizam je danas prisiljen, da pokuša zbliženje s Francuskom, s Jugoslavijom i Malom Antantom, što znači, da je desavuisana cijela njegova politika koju je vodio kroz dvanaest godina i kojom je htio postići definitivnu veličinu Italije.

Tako rat u Abesiniji pretstavlja sredstvo, kojim Mussolini nastoji prikriti potpun neuspjeh fašizma u evropskoj politici, upravljajući pažnju javnosti o drugom pravcu. I zbog toga će Mussolini taj rat odista i povesti, osim ako ne bude spriječen nekim čudom. Mussolini će se upustiti u vrlo opasnu pustolovinu, koja ima malo izgleda na uspjeh, a koja će u svakom slučaju stajati Italiju velikih žrtava, mnogo većih, nego što će biti i postignuti rezultati. Rat u Abesiniji znači za Italiju isto što je značio za Napoleona rat u Španjolskoj: Neizbježiv baš zbog toga, što je apsurdan.

Engleska i Francuska danas su začudjene, videći da Italija odlučno polazi u abesinsku pustolovinu, neposredno poslije sklapanja francusko-talijanskog sporazuma. Sav svijet vidi u ovom postupku Italije kontradikciju, koju je vrlo teško protumačiti. Sklapajući sporazum sa Francuskom fašistička Italija pokazala je namjeru da pomogne politiku mira u Evropi. Politika mira znači jednu nerazdvojenu cjelinu i zbog toga Italija nikako nije smjela da povede rat u Africi. G. Madariaga istaknuo je ovu ideju u tajnoj diskusiji, koja se vodila u vijeću Društva naroda o abesinskom pitanju. Madariaga je kazao da treba imati povjerenje u pacifističke namjere g. Mussolinija u Abesiniji, pošto je on već prihvatio politiku mira u Evropi, a evropska politika stoji u uskoj vezi sa politikom u Africi. Događaji su pokazali, da to nije bila istina. Mussolini je prisiljen, da povede rat u Africi baš zato, što je bio obvezan, da postane čuvar ugovora i žandarmira u Evropi. Kad bi on vodio istu pacifičku politiku u Africi, kao u Evropi, morao bi priznati, da slijedi istu politiku, koju su vodile i vlade prije njega. Ali ta politika već je oglašena od fašista, kao izdaja Italije. I Mussolini će danas pristati prije na katastrofu, nego na takovo priznanje. Tu je ključ položaja njegove vlade i tu je ujedno logično samoubijstvo svih legitimnih vlada.

GUGLIELMO FERRERO.

Turistički sporazum s Austrijom i Madžarskom konačno završen

Kao što je poznato, pred mjesec dana austrijske vlasti uvele su specijalne mjere pri odlasku austrijskih podanika u inostranstvo. Pored običnih mjera koje su zavedene za sve strane zemlje, za putnike koji putuju u Jugoslaviju, zavedene su i spucijalne mjere. Tražilo se prilikom traženja pasoša i uvjerenje o plaćenom porezu.

Poslije dugih pregovora koje je sa austrijskom vladom vodio jugoslavenski poslanik u Beču g. Nastasijević pošlo je za rukom da se otklone sve teškoće u pogledu saobraćaja stranaca izmedju Jugoslavije i Austrije.

Sporazum koji je pred par dana potpisao jugoslavenski poslanik gosp. Nastasijević u ime jugoslavenske vlade sa ministrom trgovine g. Neustadter-Stürmer, zastupnik ministra inostranih poslova, *Austrija povlači sve izuzetne mjere koje su u posljednje vrijeme bila izdate od strane austrijske vlade.*

Jugoslavija, sa svoje strane, povisila je svotu koju jugoslavenski putnici mogu sobom nositi u Austriju. Umjesto 300 austrijskih šilinga, Jugoslaveni sada mogu da nose u Austriju 800 austrijskih šilinga. Osim toga su ukinute odredbe o traženju poreskog uvjerenja kod dizanja pasoša.

Dne 1. o. mj. potpisana je i nova turistička konvencija između naše države i Madžarske. Glavna odredba konvencije odnosi se na iznos novca, koji se dozvoljava pri putovanju u jednu od dviju zemalja. Madžarska svojim državljanima odobrava da mogu za putovanje u Jugoslaviju ponijeti 4.500 dinara, a naša država za putovanje u Madžarsku 450 penga.

Kako se kretanje turista s jedne i s druge strane vremenski ne poklapa, a da bi madžarski državljani mogli dobivati potrebne dinare za dolazak u Jugoslaviju, naša Narodna banka odobrila je Madžarskoj izvjestan avans, kcji će se likvidirati pri obračunu penga, koji će kasnije naši državljani odnijeti u Madžarsku. Tu se ne radi o kliringu, pošto broj turista s jedne i druge strane nije uopće ničim ograničen. Prema tome do ujednačenja turističkog prometa izmedju dvije zemlje ne mora praktično i doći.

„ILS“ INDUSTRIJA LIJEKA TVORNICA SANDUKA - ŠIBENIK
Skladište svakosvrsnog materijala. Prodaja na veliko i malo uz najpovoljnije dnevne cijene i uvjete. Telef. br. 30.

GRADSKE VIJESTI

Ministar šuma i ruda u Šibeniku

J ponedjeljak po podne automobi- i doputovao je u Šibenik ministar na i ruda g. Ignjat Stefanović u tnji bivšeg ministra i direktora pada" g. Dr. Ulmanskoga. Po do- tu u Šibenik g. Stefanović razgle je stovarište „Šipada" interesira- se o svim potankostima. Na veče je bila pred hotelom „Krka" pri- jena intimna večera na kojoj je bio ivši ministar g. Dr. M. Kožul. ućer po podne ministar g. Stefa- ić otputovao je za Drvar.

esreća na moru

J ponedjeljak po podne desila se na nesreća na moru južno od oto- Prvića u kojoj je stradala životom mela Kursar udova, stara 28 go- a iz Tribunja. Nesreća se desila o što je brod bio prekrcan drvima, kada su nevješto htjeli da prebace ro na drugu stranu brod se pre- uo. Tom prigodom Karmela, koja vlasnica barke i koja je bila na ai, udavila se je, dok je dva mu- rca i jednu ženskU, koji su još bili rodu spasio g. S. Skračić iz Be- , koji je tuda slučajno prolazio svojom barkom.

ućka kapetanija vodi izvide.

elka Slavković na slobodi

Već je godinu dana prošlo od ston- g procesa, na kome se rješavala na zapletena drama odigrana u nu. Prigodom suđenja jednu od vnih uloga igrala je žena osuđje- g Slavkovića, Jelka Slavković, koja izgleda bila i glavni uzrok ove me. Ovo sudjenje pobudilo je svo- remeno veliko interesovanje i pu- ca je sa napetom pažnjom pratila procesa. Po završenom procesu ka Slavković oglašena je za krivu i djena na 4 godine robije, te je nah i upućena na izdržavanje ka- .

Medjutim sada je Jelka Slavković ovno puštena na slobodu, te je u rak proputovala kroz Split paro- dom „Kumanovo" za Dubrovnik, ti i nezapaženo. Ostali akteri stonskog cesa ostali su i dalje da ispaštaju j grijeh.

POREŠKA UPRAVA U ŠIBENIKU ozorava zanimane stranke, da na me t. j. već sada pribave uverenja porezu potrebna za plaćanja škola- e, jer u protivnom, ako se svi pri e pred sam otvor škola ili čak za me upisa ova uprava neće biti u gućnosti da svima blagovremeno a uverenja, pak sve kad bi se, što inače nemoguće na tom poslu u- rebilo cjelokupno osoblje ove ave.

U PROŠLOM BROJU našeg lista krala se omašna pogreška u članku tajući djela M. Pavlinovića". Gdje navodi sud Pavlinovićev o A. Stár- iću, a glasi: On uvjek po *gradu* i traži čudnih *svota...*" — treba raviti ovako: On uviek po *zraku* i traži čudnih *svatova...*

lovost u kozmetici! Sa ga- cijem otstranjuju se sve neugo- sti lica, kao dlačice, sunčane i ene pjege itd., jamči se za porast avica. *Madam Pap*, kod Salon ći" G. Červar — Šibenik.

Još samo par dana!

Zadušnice za blagopok. Stjepana Radića

Danas prije podne u deset sati u crkvi sv. Jakova održaće se svečane zadušnice za blagopok. Stjepana Radića. Ovim zadušnicama prisustvovaće pored mještana i težaci iz bliže okolice Šibenika.

Poslije zadužnice održaće se komemorativno slovo u Gradskom kazalištu na kome će održati prigodne govore Don Mate Klarić i Dr Šime Vlašić.

Sinoć od 6—7 sa svih crkava zvonila su zvona za blagopok. Velikanom a nakou toga su izvješene velike hrvatske zastave sa crnim florom.

Predsjed. Gradskog poglavar. u Splitu

U utorak je bio u Splitu predsjednik gradskog poglavarstva g. Marko Bačinić. U Splitu je g. Bačinić bio kod bana Primorske banovine po nekim općinskim pitanjima. U isto vrijeme uredilo se i pitanje predstojećih javnih radova sa kojima će se prema izjavi gosp. pretsjednika, što je moguće prije otpočeti. Sa g. M. Bačinićem u Splitu je bio i bivši ministar građevina g. Dr. Marko Kožul, koji takodjer nastoji da dodje do projektiranih javnih radova te u pratnji šefa tehničkog otsjeka Gradskog poglavarstva ing. g. Jakova Despota i još neke gospode.

Na povratku su se zadržali pregledavajući javne radove u šibenskoj okolici te su stigli u Šibenik tek oko 8 sati naveče.

PRIMARIUS Dr. NEVEN ĆOSIĆ, specijalista za očne bolesti nalazi se otsutan za mjesec dana.

VEČERAS ODLAZI „KRKA" U BERLIN

Večerašnjim brzim vozom odlazi osmerac P. Š. K. „Krke" na evropsko prvenstvo koje će se održati u Berlinu. Na put ide ukupno 10 veslača i jedan kormilar. Vodja puta je g. Grubišić.

Simpatizeri „Krke" ispratiće ekipu osmerca sa vrućom željom i opravdanom nadom, da će ona zauzeti časno mjesto medju ostalim nacijama, i da će opravdati renome koje uživa „Krka" kao veslački klub.

Hotel Krka kao kabaret i dječje igralište

Iz redova građanstva primili smo ovaj dopis. Možda je malo i preoštro pisan, ali smatramo da je ovo mišljenje mnogih i mnogih koji su imali prigode da vide ovu djecu naročito posljednjih večeri u hotelu, te ga zato i puštamo sa nadom da će se pravilno shvatiti.

Priznajem unapred malo čudan naslov ali i opravdan.

Nisam stručnjak da pišem o baletu, to ću prepustiti pozvanijim, ja samo mogu da rečem, da sam bio zadovoljan. Pisaću samo o dječjoj zabavi, koja neminovno prati slične priredbe u hotelu Krka. Dok običnih dana iza večere ne vidite nikada djece u kafani kad su ovake i slične priredbe, onda naše dobre majčice izvedu i svoju djecu na prestavu, i to djecu počam od malo mjeseci pa dalje.

Mislim, da ove prestave u prvom redu po svojoj vanjštini nisu odgojne z djecu, a uvjeren sam, da će i od sadržaja malo razumjeti.

Mislim zatim, da djeci nije niti zdravo stajati uveče do kasna, čak i do pola noći, vani, a ove su zadnje večeri bile i hladne i obilato vlažne. Dva, dakle, važna razloga i to odgojni i zdravstveni su protiv ovoga.

Mislim, zatim da bi gdje majke, kad već vode sobom djecu, trebale djecu držati kod sebe za stolom, jer nije rečeno, da djeca, e da ne smetaju majci, moraju da smetaju drugim gostima, koji ili nemaju vlastite djece, ili, u koliko ih imaju, iz gornjih ih razloga ne vode sobom uveče.

Mislim još k tome, da je za djecu pogibeljno dolaziti u kavanu da se onako bez nadzora razigraju medju stolovima, jer jadni konobari, koji onako imadu dosta posla da posluže goste, a tih imade i mirnih i nervoznih, mogu u žurbi nehotice da prevale koje dijete, kad im nevidjeno medju noge dodje, mogu da prevrne nehotice na djecu sve što nose, djecu da ispare i rane, a mogu, ne daj bože, i preko djeteta pasti, izraniti i djete i sebe, a djete i sa težim posljedicama. Nad ovim sam svaku veče strepio gledajući kako djeca bezbrižno skaču, roditelji još bezbrižnije razgovaraju, a jadni konobari jedva dosižu da svakoga zadovolje i posluže i izbjegnu svaku nesreću.

Jest, gospodje majčice, ja, koji nemam djece, strepio sam uvijek i za djecu i za konobare, dok ste vi bezbrižno za stolom razgovarale prepuštajući brigu za vašu djecu neznam kome.

Kad već majke nisu na ovo mislile, a niti očevi do toga nisu došli, da bi djecu trebalo u prvom redu ostaviti kod kuće, a ne voditi da gledaju golotinju, dok još ni nezna što gleda, ili ako je već hoće da vode, da je čuvaju uza se a ne prepuštaju brizi drugih, kojima to nije dužnost. Pa kad se niko drugi ne nalazi pozvanim da intervenira, dozvolite meni, da, i ako nepozvan, a recimo i bez prava, da ja ovim putem zamolim roditelje, da ne izlažu djecu pogibelji, da ih koji konobar nehotice ne povrijedi, a na čiju odgovornost?

Ljubav prama djeci, zebnja nad tom djecom radi svih gornjih razloga, želja očuvati od svake nezgode prinukala me na ovo, nemojte mi stoga, gospodje majke i ucpće roditelji, da zamjerite, i da mi upišete ovo u grijeh.

I ako nemam djece, volim djecu, a, ako je to grijeh — osudite me.

Gradjanin.

SPORT

„Osvit"—„Solin" (Solin)

U iduću nedjelju održaće se finalna utakmica za provincijsko prvenstvo izmedju „Osvita" i „Solina" u Solinu. Pobjednik iz ove utakmice igra sa prvakom Splita za prvenstvo splitskog nogometnog potsaveza.

„Solinu" su se prije neki dan vratila tri odlična igrača iz vojske, tako da će on nastupiti kompl tan. Njemu ide mnogo u prilog što igra pred svojom publikom i na svom terenu. „Osvita", koji će isto tako, vjerovatno, nastupiti kompletan čeka vrlo težak posao. Za ovu utakmicu izgleda da će se upriličiti izlet u Split i Solin.

Koncerti g. Rudolfa Župana

15. t. mj. održaće u Splitu koncerat bariton zagrebačke opere g. Rudolf Župan Slovenac iz Pule, učenik milanske „Scale", koji je splitskoj kazališnoj publici poznat iz opera „Rigoletto" i „Faust". Pratiocima kazališne kronike poznata je laskava kritika koju je svojim glasom, školom i pojavom pobrao.

Bilo bi poželjno da iskoriste prigodu interesenti upriličivši takav jedan koncerat u Šibeniku i Biogradu n—m servirajuć nam jednu prvoklasnu silu mjesto dosada njih kojekakvih preživjelih priredbi.

Posjet kupalištu „Jadrija"

Kroz prošli mjesec posjetilo je kupalište „Jadriju" 13.122 kupača prema 12.224 u prošloj godini. Ako se još uzma u obzir, da tokom prošlog mjeseca vrijeme nije bilo baš najbolje, onda je broj više nego zadovoljavajući. Od ovoga broja kupača znatan dio su stranci kojih je ove godine bilo mnogo više nego ranijih.

Izlomio nogu na stepenicama

Jučer rano ujutro oko 2 sata Baranović Joso Josin, radnik, star 25 godina iz Šibenika vraćajući se iz kafane Orljenta i silazeći niz stepenice ispred kuće Ježine, slučajno se je okliznuo i tako nezgodno pao da je izlomio nogu više stopale. Njegovo zapomaganje čuo je dežurni stražar i agent, koji su ga odmah na dvokolicama u pomanjkanju auta, odveli u bolnicu gdje mu je pružena ljekarska pomoć. Baranović se baš ovih dana spremao da otputuje za Zagreb gdje je imao posla te mu je ova nezgoda sada to onemogućila.

Za popravne ispite

Molbe za pristup na popravne ispite na Drž. realnoj i klasičnoj gimnaziji u Šibeniku, koji će se održati od 24 augusta do 1 septembra o. g. dobivaju se kod Tiskare E. Vitaliani i Sin — Šibenik.

COPPERPRINT podmorna boja garantirana za godinu dana izprobana od iskusnih pomoraca Svih vrsti suhih i uljenih boja, lakova, firnisa, katrama, blaka, karbolineja, kistova, stuka, pakla i sve u tu struku spadajuće predmete, najbolje kvalitete uz umjerene cjene i solidnu poslugu.

Preporuča se

Viktor Sošić - Sibenik

Specijalna trgovina boj ailaka

Trg Stjepana Radića, kod crkve Sv. Ivana

Smrtnik tekućina za uništavanje insekata kao za muhe, komarce, stjenice i drugu gamad. Nadmašuje svedruge preparate kao ukvaliteti tako i u jeftinoći Probajte i uvjerite se.

KARIN

Jedna potreba

Na sredini dosta prometnog puta između Benkovca — odnosno Smilčića i Obrovca nalazi se selo Karin. Tu se redovito zadržavaju svi pješaci i kirijdžije da okrijepe sebe i zamorenu stoku, jer idući odatle prema Obrovcu ili Benkovcu put se za više kilometara penje.

Nego potrebnu okrjepu za stoku teško može da se nađe preko sušnog ljeta zbog nedostojanja pitke vode. Doduše ima u pojedinaca cisterna i jedan bunarić uz more s bočatnom vodom, ali sve to nije dosta da svak može dobiti vode onoliko koliko mu treba.

Za riješenje ovoga pitanja ne bi trebala zamašna svota novaca, pošto se nedaleko od puta nalazi pećina krasnog potoka Bijele s obiljem žive zdrave pitke vode. Pećina je udaljena samo 2 km, a relativno je viša od položaja kod glavnog puta oko 200 m. pa za vodu ne bi trebao nikakov pogon.

Trebalo bi, dakle, samo mala svotica da se udovolji ovoj potrebi.

Zdrava pitka voda dobro bi došla i svima koji dolaze preko ljeta da provedu koji dan na obali Korinskog mora.

Posjetioci kupališta

Ovamošnje malo kupalište i ove je godine prilično posjećeno. Od stranih posjetilaca ljetuju nekolike obitelji iz Obrovca a skoro je za nekoliko dana boravila jedna grupica iz Gračaca. Benkovčani su kao i svake godine česti posjetioci.

U interesu svoga mjesta šaljite redovito dopise

Film „Moskva"

Moskovska fabrika „Sojuzkionokronika" počela je snimati nov film pod nazivom „Moskva". Scenarijum je napisao M. Kaufman zajedno s B. Agapovom. — Režiser je M. Kaufman.

O novom filmu je M. Kaufman rekao slijedeće: „Osnovna teza našeg filma je rekonstrukcija glavnog grada. U filmu ćemo prikazati današnju Moskvu sa svima njezinim konstrastima novog i starog i u pozadini te Moskve — njezino novo stanovništvo, koje radi na izvršenju velikih radova, na planu rekonstrukcije Moskve.

Predratna Moskva je nazivana „velikim selom"; ta Moskva će biti prikazana u prvom dijelu filma. Drugi dio će prikazati Moskvu kao centar socijalističke kulture, kao politički centar zemlje socijalizma, kao revolucionarni centar svijeta. U posljednjem dijelu će se pokazati kako se glavni grad odmara. Jedan dio filma smo uspjeli da snimimo na svečanosti fizičke kulturc i na karnevalu u parku. Gledalac će vidjeti Moskvu budućnosti. Prema planu o rekonstrukciji Moskve će se izraditi velike makete novog rekonstruiranog grada s njegovim parkovima, novim zgradama, širokim bulevárima itd."

Izradi filma se poklanja najveća pažnja, jer se film neće prikazivati samo u Sovjetskom Savezu nego i u čitavom svijetu. Premijera filma će biti već na jesen.

Podmirite pretplatu!

Javljamo našim prijateljima i znancima, da je danas u 8.30 nenadno preminuo u Pireju naš nezaboravni i neprežaljeni muž i stric

ADOLF MAKALE

Mrtvi ostanci milog pokojnika biće sutra privremeno sahranjeni u grobištu Pireja.

U Šibeniku, 7 avgusta 1935.

Bosiljka ud. Makale rođ. Dragišić, *žena*
Branko Makale, *sinovac.* **Nevenka Makale,** *sinovka.*
i ostala rodbina.

Moli se biti oprošteni od posjete sažaljenja.

BIJEDA NARODA U MADŽARSKOJ

Ko pomaže taj je kažnjavan — Kako se vara inostranstvo

Visokoškolska omladina u Madžarskoj je ponovo u provinciji i proučava socijalne prilike madžarskog naroda. Sa žalošću konstatuje, da madžarska inteligencija ne želi da čuje istinu o svom narodu, za koji se ili romantično oduševljava ili ga grubo ismijava. U Madžarskoj seljaci nemaju svuda sopstvene kuće. Studenti su utvrdili 80.000 zemljoradničkih proletarskih porodica, koje stanuju u provinciji pod kirijom u najgorim okolnostima. Madžarska agrarna reforma je dala hiljadama siromašnih zemljoradnika komadić zemlje za podizanje kuće, ali niko se nije pobrinuo za razumno finansiranje te akcije. Sada te zadužene porodice bjegaju iz novih kuća, koje već nisu dobre za stanovanje. Te kuće su građene tako bez razuma, da se često ne mogu ni zagrijavati.

U okolini Mozőkovesda u sjevernoj Madžarskoj nekoliko stotina porodica živi u pećinama. Bolničarka Margit Mezey je upozorila na njihovu sudbinu, opisala je kako se taj narod bijedno hrani, kako školska djeca dobijaju za doručak kuvano vino i t. d. Za to je saznao čitav svijet i vlasti u Madžarskoj su se preko godinu dana savjetovale, šta da se radi. Najzad je učinjen prvi korak: bolničarka je „iz kazne" premještena u drugo mjesto, jer je doprinjela otkrivanju pravog lica Madžarske. Vremenom će se možda preduzeti nešto i u interesu tih siromaha od kojih u jedanaest opština 4.041 duša živi u 813 podzemnih rupa. Inače u čitavoj Madžarskoj tako „stanuje" 20.000 duša. Osim toga 2.400 opština u Madžarskoj nemaju vodu za piće, preko 3.000 opština nemaju ikle dobar put do željeznice i seoske opštine su zadužene. Elektrifikacija provincije jedva da je započela.

Nedavno je u luksemburškom Dierkirchu zasjedala međunarodna konferencija za unapređenje provincije, gdje je prisustvovao i velik broj delegacija vladinih organizacija u Madžarskoj. Delegati su dakako prećutali spomenute stvari i na kongresu su do neba uzdisali blagostanje madžarskog naroda, iako su prilike u madžarskoj provinciji grozne i spadaju među najgore u Evropi. Madžarska delegacija je u ime madžarskog naroda izjavila, da ne želi novu agrarnu reformu i t. d. Većina madžarskih listova međutim nije referisala o konferenciji, da se madžarski čitaoci nepotrebno ne uzrujavaju.

Prodaje se vrlo povoljno

ŽELJEZNA KOLICA su 2 kotača
CIJEDILO (filtar) za ulje
TROKRILNA ČELIČNA REŠETNA VRATA te portal i prag za istu iz bijelog kamena.
DVA TELEFONSKA APARATA ZA kućnu uporabu.
VIOLIN (1/2) za djećaka, vrlo fin.
DRVENA REŠETNA DVOKRILNA VRATA kao nova.
FOTOGRAFSKO POVEĆALO, Wega električnom strujom.
Obratiti se u tiskari.

Zanimljivost

Mučeništvo idealne ljubavi

Tragičan svršetak prijateljice Marlene Ditrih

U jednom kanalu grada Njujorka nađena je poslije jednog žestokog proloma oblaka lješina neke mlade žene, koja je poslije bila agnoscirana kao kćerka bogatog hamburškog veletrsca Stupmana. Otilija živila je u Njujorku u najvećoj bijedi, te je morala konačno zajedno svojim mužem potražiti skonište u jednom betoniranom kanalu, koji je inače bio suh, a voda je u njih navirala tek za jakih kiša. Dok se Otilija mogla u prijašnjim slučajevima uvijek za vremena skloniti na sigurno mjesto, ovaj put to nije uspjelo i ona se udavila. Njen se muž naprotiv spasio.

Prema njegovom pričanju doznalo se, da Otilija Stupman potiče iz Hamburga, gdje joj i danas žive njeni roditelji, koji su vrlo bogati. I on je bio poznat u kući Stupman, te se zaljubio u mladu lijepu kćerku. No roditelji su bili protivni tome braku, pa su zato oni odlučili da pobjegnu. Bez putnice i bez posla živili su neko vrijeme u milijonskoj metropoli Amerike. Prije pola godine rodila je Otilija dijete, koje je međutim umrlo od slabosti i nestašice hrane. Glasovita njemačka filmska diva Marlene Ditrih, koja poznaje familiju Stupman, doznala je za bijedu mladog para, te je im ponudila pomoć, ali ovi su to odbili. Kada je i otac Otilijin doznao za bijedu svoje kćerke, pisao joj je, neka se vrati kući, ali sama. Kćerka nije na to pismo ni odgovorila. Konačno je mladi bračni par bio deložiran, te je bio prisiljen noćivati u parkovima, pod mostovima, naposljetku i u kanalu. Tu se Otilija Stupman, prijateljica Marlene Ditrih i kćerka neizmjerno bogatog hamburškog eksportera — udavila u kišnici.

Prosjakove bajke pred sudom

Pred pešťanskim sudom odgovarao je jedan prosjak zbog nedopuštenog prosjačenja na ulici. Prosjak se vrlo vješto branio pred sudom. Na pitanje sudije zašto je primao poklone u novcu od ljudi, prosjak je odgovorio:

— To nisu bili pokloni, već honorar od prolaznika za moje bajke. Svakom prolazniku koji mi je htio dati novac, ispričao sam po jednu lijepu bajku, dakle nisam prosio, već pošteno zarađio svoj novac!

Sudija je začudno gledao u prosjaka, zatim mu je rekao da i njemu ispriča jednu takvu bajku. Prosjak je veoma lijepo ispričao jednu zanimljivu bajku o carevićima i vilama i cio sud ga je s najvećom pažnjom slušao do kraja. — Poslije toga sud je prosjaka oslobodio.

Unajmljuje se soba kuhinja i teraca s prvim septembra.

Prodaje se razno pokućtvo uz povoljne cijene.
Obratiti se na Uredništvo.

Jeftino se prodaje novogradnja na vrlo lijepom položaju 3 poda, prizemlje, prostrane terase i bašća.

Štampa i vlasništvo: Odilk. Graf. Zavod Tisk. E. VITALIANI I SIN — Sibenik. Odgov. urednik, Namilkar Vitaliani